

Én így tanítom... digitálisan a magyart

Blankó Miklós körkérdése

Mit tanítana szívesen digitális eszközökkel a magyarórán? Mindent lehet így tanítani? Mi az, amihez mindenképpen szükséges a személyes jelenlét? Hogyan hat a távolléti oktatás a digitális anyanyelvpedagógiára?

Szűts Zoltán

A kérdést rögtön szét is bontanám. Mit tanítana szívesen digitális eszközökkel a magyarórán? Elfogult vagyok a digitális technológia iránt, mivel számtalan problémára megoldást kínál magyarórán is. Két dolgot feltétlenül kiemelnék. Segíti a gyors és széles skálán történő információszerzést vagy éppen a szemléltetést. Az előbbire példa a szöveg alapú keresés. Egy-egy szövegrészt az adott alkotó korpuszában másodpercek alatt megtalálunk. Az utóbbi esetében már komplexebb technikai fejlesztésekre van szükség. A tanulók egy erre a célra fejlesztett, augmentált valóságkörnyezetben, egy okostelefon segítségével pillanatok alatt a régi Budapesten találhatják magukat, és azt láthatják, amit Ottlik hőse a *Hajnali háztető*kben.

Mindent lehet így tanítani? Falus Ivánnal folytatott párbeszédünkben a professzor úr mindig azt hangsúlyozza, hogy igazat ad abban, hogy a digitális pedagógia új lehetőségeket teremt, önmagában azonban nem garantálja a probléma megoldását, a diákok gondolkodásának, a képességeinek vagy a kreativitásának fejlesztését. Szerintem kísérletezni kell, de figyelni is a végeredményt. Már most látszik például, hogy irodalmi szövegeket nyomtatott formában kell olvasni. A könyv hatékonyabban hordozza a történeteket, és a kézben tartott lap jobban lehorgonyozza a figyelmet. A képernyőn a multi-média érvényesül.

Mi az, amihez mindenképpen szükséges a személyes jelenlét? A megbeszélés keretében kibontakozó műelemzés például csak jelenléti oktatás során hatékony. Úgy vélem, hogy a jó értelmezés a tanári irányítás mellett zajló tanulói diskurzusban fejlődik ki. A tanulók elméjéből ilyenkor kipattanó szikrák és ötletek nem terjednek hatékonyan az online térben, csak az osztályteremben.

Gonda Zsuzsa

Valójában minden anyanyelvi témakörben alkalmazhatók a digitális eszközök, ha a magyartanár úgy véli, hogy a tanulási eredmény eléréséhez hozzájárulnak. Csak azért, hogy trendi legyen az óra, nem javaslom a digitális eszközöket bevonni az oktatásba. Viszont a motiváció növelése érdekében, az életszerű tanulási környezet kialakítása miatt, a didaktikai cél elérésére mindenképpen érdemes. A digitális eszközöknek számos olyan szaktárgyi és módszertani előnyük van, amelyek lehetőséget adnak a minőségi oktatásra. Szaktárgyi előnye a digitális eszközök alkalmazásának például a multimédiás anyagok vagy a kutatható szövegtörzsek elérhetősége; módszertani előnye pedig a kollaboratív, interaktív tevékenységek egyszerű megvalósíthatósága.

A 2020-ban végzett interjú vizsgálatom szerint, amelyben 40 magyartanár vett részt, a személyes jelenlét leginkább a tanár-diák kapcsolat kialakításához és fenntartásához szükséges. A kutatásban részt vevő pedagógusok szerint tulajdonképpen a tanulási-tanítási folyamat nem sérül, csak átalakul az online környezetben. Ami valójában hiányzik, az a tanár és a diákok között létrejövő bizalom, hogy a tanár továbbra is hiteles tudjon maradni a szerepében, és elfogadják őt az osztálytermi munka irányítójaként, ezzel párhuzamosan a diákok felismerjék azt is, hogy az online oktatás csak az ő teljes részvételükkel, aktivitásukkal lehet sikeres.

A digitális eszközök használata az anyanyelv-pedagógia minden területét érinti, hiszen az anyanyelvi kommunikáció mint kompetenciaterület is új elemekkel bővül. Az ismeretek között megjelennek a digitális kommunikációra vonatkozó fogalmak, gyakorlati szövegtípusok, a netikett stb. A készségeknek és képességeknek most már része a digitális írástudás, mely a digitális szövegértés és szövegalkotás folyamatát egyaránt magában foglalja. Fontos szerep jut az attitűd terén az információk kritikus értékelésének és az internetbiztonságnak. A tanulók digitális eszközök tanulási célú alkalmazásával kapcsolatos meggyőződését pedig a tanárok hozzáállása, eszközhasználati szokásaik is befolyásolják.

Firczné Mákos Magdolna

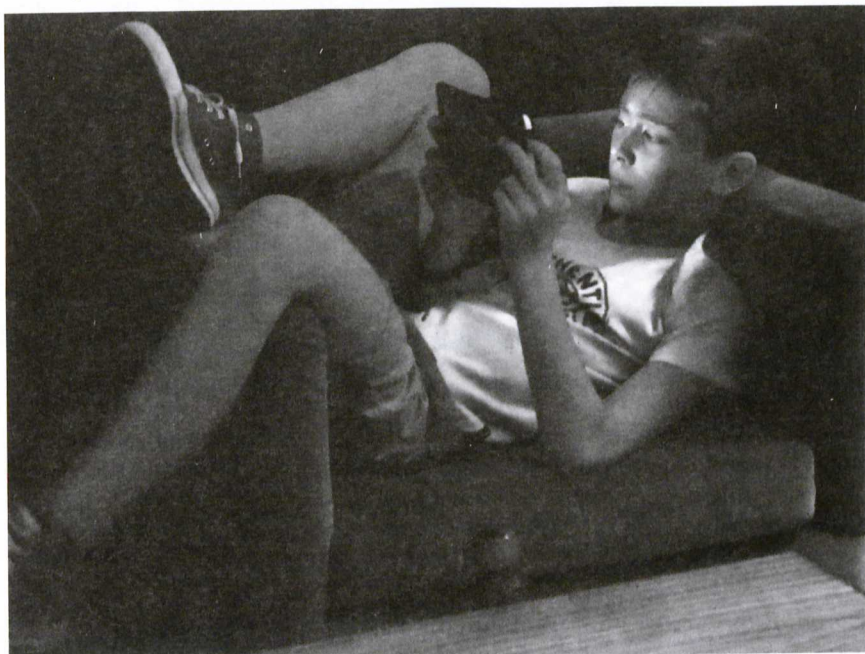
Sajnos pályám első kétharmadában a digitális világ nem állt rendelkezésre. Amikor először volt lehetőség ilyenformán tanítani a gyerekeket, akkor hamar azt tapasztaltam, hogy ők sokkal ügyesebbek nálam a számítógépen, így igyekeztem ezt az erőforrást kihasználni. Ugyanakkor nem értek egyet azzal a módszertani áramlattal, amely túl nagy jelentőséget tulajdonít a digitális eszközök tanórai szerepének, hiszen egyetlen módszer vagy tanulási forma sincs, amelynek egyeduralma egészséges a tanórákon. Tapasztalataim szerint sokszor a digitális pedagógia „visszaüt”, a befogadói, értelmezői szerepben lévő tanuló a valódi tartalmaktól és értékektől távolabb kerül egy-egy mű elemzésekor, ha a digitális ábrázolás erősen vizualizáló jellege átveszi az uralmat a mégiscsak szöveggéközpontú irodalom felett. Éppen ezért nem tartottam azt sem üdítőnek, amikor pályakezdő kollégáim szinte csak digitális eszközökön keresztül közlétek az alkotók és az alkotások felé. Így tehát az arany középutat kellene követni: a digitális módszereket is megjeleníteni és becsempészni az órákba akkor, amikor az hozzáad, segít, és a „klasszikus” formákat kell használni, amikor az segíti leginkább a megértést, és azon keresztül válnak többé a diákok.

Mohay Domonkos

Érdekes szétválasztani a magyarórát irodalomra és nyelvtanra. Irodalomórán nem szívesen látok digitális eszközöket. A digitáliskészség-fejlesztés alapvető fontosságú, de az irodalommal való találkozás alapja a könyv fizikai jelenléte. Fontos, hogy az irodalom kapcsán ne élettrajzi adatokat, megtanított értelmezéseket tudjanak a gyerekek, hanem legyenek képesek belemerülni egy nyomtatott szöveg által megteremtett világba.

Az anyanyelv-pedagógiában nélkülözhetetlen a digitális felületek használata. Az e-mail, a chatelés, a posztolás, a kommentelés nyelvhasználatunk fontos terepeivé lettek. A személyes jelenlét nélkülözhetetlen. Személyes kapcsolat és jelenlét nélkül nincs igazán eredményes pedagógia. Azért sem, mert a nyelvhasználat alapvető jellemző-

je, hogy legalább két ember egyszerre tartózkodik egy helyen. Ugyanakkor a távolléti oktatás kitágítja a lehetőségeinket. Mivel most nagyrészt online kommunikálunk, sok jelenségre, sajátosságra felhívhatjuk a figyelmet. Ilyen a netikett kérdése, a helyesírás szerepének változása, az élőbeszéd és írott kommunikáció átmenete, a digilektusok, a tömegkommunikáció. Ezek eddig talán csak tankönyvi példák voltak az osztálytermi órákon, de mostanra mindenki számára mindennap jelenlévő valóság: ebből lehet és kell az anyanyelv-pedagógiának kiindulnia. A diákok nyelvhasználatából, környezetéből, előzetes tudásából. Ezek mélyebb vizsgálatán és megértésén keresztül történhet igazi tudásépítés a nyelvről.

Balázs Géza felvétele

Csumán Eszter

Mindent lehet digitális módszerekkel tanítani, de nem biztos, hogy mindent érdemes. A magyaróra pont ezek közé tartozik. Az egyik legfőbb feladatunk az olvasóvá nevelés, amelynek elemi része a könyvekhez fűződő pozitív viszony kialakítása, hiszen hiába nő az e-könyvek (és olvasóik) száma egyre jobban, az emberek otthonaiban, a könyvtárakban vagy a könyvesboltokban még mindig a könyvektől roskadozó polcok látványa fogad bennünket. Így tehát a nevelés során törekedni kell arra, hogy az olvasás folyamata ne kapcsolódjon mindig egy digitális tevékenységhez. Ugyanakkor nem ördög-től való, sőt üdvöztető az, ha olyan fiatalokat, akik maguktól nem olvasnak, a digitális eszközökön keresztül rá tud venni a tanár az olvasásra. Ilyenkor egy olyan harmónia kialakítására kell törekedni, hogy a digitális eszköz mellékszereplője legyen az irodalmi értelmezés folyamatának, és ne vigye el a figyelem középpontját magáról a műről és annak befogadásáról.